

FORUM O REFORMI PSIHIJATRIJE

11 i 12. april 2005.

OKRUGLI STO ZAVISNOSTI – PROBLEM U EKSPANZIJI

Moderator:

Prim. Dr sci. Petar Nastasić

Neuropsihijatar

Koordinator Bloka za alkoholizam i druge zavisnosti

Institut za mentalno zdravlje, Beograd

O BOLESTIMA ZAVISNOSTI ILI ADIKCIJAMA – OPŠTA SAGLASNOST POSTOJI

- Radi se o starom i veoma velikom problemu ljudske civilizacije, koji je sve veći i postaje gotovo nerešiv. Neophodne su akcije čitavog društva...
- Javno mnjenje i građani su uznemireni – traži se hitno rešavanje.

KADA SE KRENE U REŠAVANJE SAGLASNOST SE GUBI

- Pošast, “epidemija”
- Porok
- Poremećaj socijalnog ponašanja
- Bolesti zavisnosti

JAVNOST JE SNABDEVENA SA VRLO MALO TAČNIH INFORMACIJA I KOMPLETNIH ZNANJA O ZAVISNOSTIMA

- Mediji donose podatke o terminalnim fazama bolesti koji teže da pokažu veličinu i intenzitet problema, da zastraše i pokrenu javnost.
- Incidentne situacije i najteže posledice bolesti
- Kriminogene aktivnosti zavisnika

U JAVNOSTI NISU PREPOZNATE

- Rasprostranjena štetna i rizična upotreba alkohola i sedativa
- Rizične promene socijalnih običaja koje su katalizator korišćenja droga i alkohola
- Tolerancija poremećaja socijalnog ponašanja među adolescentima u obsesivnom procesu

POTPUNO SE GUBI KLJUČNA ČINJENICA O ZAVISNOSTIMA

- Stvaranje zavisnosti je **proces** u kojem postoje faze
 1. upotreba i eksperimentisanje
 2. zloupotreba ili štetna (rizična) upotreba
 3. razvijena zavisnost
- Zavisnosti nastaju, traju i šire se kroz društvene običaje i regulatorne mehanizme datog društva

PODACI KOJI ILUSTRUJU POSTOJANJE PROCESA KOJI TRAJE ZBOG SPECIFIČNIH DRUŠTVENIH ZBIVANJA

- Značajno pomerenje ka mlađem uzrastu među novoobolelim zavisnicima
 - 1993. - 33 godine
 - 1993. - 15-19 godina – 0.74%
 - 2003. – 24.3 godine
 - 2003. – 15-19 godina – 13.9%
 - 2003. – 90 % mlađi od 30 godina.
- Prosečan staž uzimanja supstanci 6 - 7 godina

U PROTEKLIH 10-15 GODINA POKRENUTO JE VRLO MALO ŠIROKIH AKCIJA SA NIVOVA DRŽAVE

- Mnoštvo malih, kratkotrajnih i nekoordinisanih akcija
- Jedina krupna akcija bila je ishitrena, nelogična i štetna
- U javnosti preovladava moralizatorski stav sa primesama agresivno-diskriminatorskog pristupa zavisnicima

MEDICINSKI MODEL

Određuje sve ono što daje značaj
jednoj bolesti za pojednca i društvo:

- Međunarodne klasifikacije bolesti
- Epidemiološka istraživanja
- Stopu morbiditeta i mortaliteta
- Prevenciju i lečenje na naučno zasnovanim dokazima

JEDINO KROZ PRIMENU MEDICINSKOG MODELA MOŽE SE OBEZBEDITI SOLIDARNOST ZDRAVIH ZA PREVENCIJU I LEČENJE BOLESNIH.

Međutim

- Striktnom primenom samo medicinskog modela kasni se sa dijagnostikovanjem i lečenjem zavisnosti...
- Medicinski model ima tendenciju da zavisnost dijagnostikuje tek kada se pojave telesna oštećenja ili mentalni poremećaji

ZAVISNOST - patološko ponašanje koje se odlikuje samovoljnim korišćenjem ili samounošenjem neke hemijske supstance i koje se regularno ponavlja i pojačava i pored toga što dovodi do štetnih, pa progresivno sve štetnijih, čak i opasnih posledica i ozbiljnih oštećenja sebe i drugih

JEZGRO ZAVISNOSTI je mišljenje, čak duboko uverenje zavisnika da šteta ili opasnost ne postoji, ili ako ih i prepoznaje on/ona smatra da se radi o ceni koju vredi platiti ili da nije prevelika za ono što se dobija unošenjem

SPISAK “SUPSTANCI”

- Preko 250 hemijskih jedinjenja
- “Ulična pakovanja”
- Psihoaktivna (adiktivna) svojstva, kroz vrlo različite mehanizme

STVARANJE ZAVISNOSTI – PREDVIDLJIV PROCES KOJI TRAJE I INTENZIVIRA SE

- Vrlo heterogena populacija bolesnika
- Sa vrlo kompleksnim poremećajima i potrebama
 - Oko 50 % imaju psihičke poremećaje različitog intenziteta
 - Oko 70 % primarna zavisnost
 - Kod mladih socijalni faktori su od većeg značaja u pružanju terapijske pomoći
- Poremećaji ponašanja kao simptom i kao kriterijum za određivanje dijagnoze

DIJAGNOZA SE FORMIRA KAO “MOZAIK”

- Kognitivnih simptoma
- Bihevioralnih simptoma
- Neurobiohemijskih simptoma
- Psihijatrijskih simptoma
- Telesnih simptoma

“SOCIJALNA VIDLJIVOST” PROCESA STVARANJA ZAVISNOSTI

- Ponašanje u fazi intoksiciranosti i eksperimentisanja alkoholom i drogama (zloupotreba, štetna upotreba)
- Ponašanje u apstinencijalnim krizama
- Ponašanje ponovnog uzimanja posle perioda apstinencije i brzo uspostavljanje svih simptoma zavisnosti

**STEPEN
“SOCIJALNE VIDLJIVOSTI”
ODREĐUJU REGULATORNI
MEHANIZMI DRUŠTVA**